

2012-12-22
D-nr 2118/2012

Utsänt till:
Medlemmarna AG 32

För information:
Bertil Pekkari

Protokoll

Nr 79

fört vid möte med AG 32 den 21 november 2012 hos Arbetsmiljöverket i Stockholm.

Närvarande:

Bengt Sjögren, Institutet för miljömedicin, KI (ordf)
Mathias Lundin, Svetskommissionen (sekr)
Bengt Christensson, IVL
Johan Ingemansson, Böhler Welding Group Nordic
Jan Johansson, Lernia
Marie Kransdal, 3M
Kristina Magnusson, 3M
Malin Nilsson, Teknikföretagen
Jouni Surakka, Arbetsmiljöverket
Göran Säwemark, Esab (via telefon)
Claes Trähgård, Arbetsmiljöverket
Anders Wallerö, Sandvik Materials Technology
Gunnar Wigenstam, Byggnads

1. Godkännande av dagordningen

Ordförande hälsade alla välkomna.

Presentationsrunda genomfördes. Jan Johansson medverkade för första gången. Han ansvarar för IWS-utbildningen hos Lernia.

EMF, arbetsskadeutveckling respektive belastningsergonomi tas upp under punkt 6 a).
Briefing/inventering

Dagordningen godkändes därmed.

2. Föregående mötes protokoll (nr 78)

Protokollet genomgicks och godkändes utan ändringar.

3. Pågående projekt

3.1 *ARTOP - Info till företag för att uppfylla direktivet om Optisk strålning, AFS 2009:7*
Projektet heter ”Artificiell optisk strålning i svensk industri” (ARTOP). Syftet är att hjälpa industrin att uppfylla direktivet 2006/25/EG (implementerades 27 april 2010 som AFS 2009:7). I projektet ingår svetsning, gjutning och glastillverkning. Mätning ska utföras och vägledning ska skrivas. Projektet varar till 31 juli 2013. Swerea Swecast leder projektet och SP utför mätningarna.

Referensgruppsmöte den 18 oktober 2012. SP rapporterade resultat från SSAB Luleå, Ferruform Luleå (svetsning), Avesta Jernverk, Igelfors Bruk, Ovako Hofors, Ovako Hellefors,

Visades flera filmer på ställare som mäter dimensioner på ”glödheta” objekt. Inga filmer på svetsning. ”Behöver komplettera med mer mätning på svetsning”.

Tittade på ett utkast till checklista för svetsning. Diskuterar att komplettera med en avståndstabell. Konstaterade dock att dels är exponeringen i princip alltid över gränsvärdet, och dels är det rätt så komplext att ge en kort vägledning om åtgärder.

Noterade att det är oklart angående varningsskylt för optisk strålning. DIN 4844-2 anger en och AFS 2009:7 § 10 en annan (finns dock inte på internet).

Finns en checklista hos Prevent (prevent.se) för Svetsverkstäder (riskbedömning). Håller på med en checklista för Rörligt svetsarbete.

Landar nog på att vi ska rekommendera ett påbud om skyddsglasögon i alla svetsverkstäder. Naturligtvis svårt att dra gränser i verkstad, t.ex. bilverkstäder.

3.2 SvetsaRätt.se - Internetbaserat utbildningsmaterial för hälsa & säkerhet vid svetsning

Utvärdering av sidan pågår. Utkast till rapport finns. Projektet är i det närmaste avslutat. Slutmöte i början av 2013.

Materialet är spritt till svetslärarna via mail. Svetskommissionen har ett register över svetslärare. Information om sidan har föredragits på Svetslärarmötet januari 2012 och mässan Elmia Svets och Fogningsteknik maj 2012.

Behövs mer marknasföring och spridning. Diskussion. Gruppen bör ta upp det i alla sammanhang de kan. Idé framfördes att trycka upp klistermärken för att skicka till skolorna.

Noterade att Ann-Beth har varit i kontakt med Esab om att kunna länka till Svetsarätt. Dock problem med policy och att deras produkter inte syns. Ann-Beth tror att man ska hitta ett företag som har nytta av webbplatsen och intervjua dem.

Det vore intressant att få statistik på antalet besökare på Svetsarätt.se.

Framfördes att det vore bra att komplettera med mer om ergonomi.

Komplettering har gjorts med info om gravida och svetsning (EMF).

Noterade att Svetsarätt.se är mycket bra att hänvisa till och även att slå i när man besvarar frågor. Mathias hänvisade till samtal med en arbetsmiljöingenjör/konsult som tyckte sidan var mycket bra. Han menade att man hittar den snabbt när man googlar.

Noterar liknande information på två ställen ”God platsbelysning”, www.svetsaratt.se/svetsplatsen/god-platsbelysning, och ”Belysning” www.svetsaratt.se/lokalerna/belysning. Bör sammanföras så det blir entydigt.

Mathias kollar att länk finns till Prevents checklista för Svetsverkstäder (riskanalys). Nås via

http://www.prevent.se/Documents/prevent.se/arbetsmiljoarbete/systematiskt%20arbetsmiljoarbete/checklista/Branschchecklistor/Checklista_svetsverkstader_2012.pdf

3.3 Speciering av manganföreningar i svetsrök och svetsares blodplasma

Göran Lidén kunde inte medverka. Resultat skulle finnas nu i höst, men detta är framflyttat till i vår. Nästa projektmöte är den 22 maj.

Göran Säwemark som medverkat i projektet berättade att man valt ut de vanliga svetsmetoderna, MMA samt MIG/MAG med trådelektrod resp. rörelektrod. Provingen har gjorts i Esabs rökbox. Proverna har skickats till Arbets- och Miljömedicin i Örebro för analys. Var man är ute efter är att se hur mycket

(bråkdelen) av Mn som är löst/i sådan form att det kan vara farligt. Att mäta urin som biologisk markör funkar inte.

Har även gjort blodprover på företag, utvärdering i Tyskland. Och enkäter hos personalen.

Se också punkt 6.2.

4. ARMUS – Arbetsmiljöutbildning för svetsare (stämman av fastställd riktlinje)

Riktlinjen har cirkulerats till Svetslärarna (SVK register) med anmodan att forma sin utbildning efter denna. Få har återkommit med feedback, och då av typen ”tack för ett bra material”.

Gick igenom riktlinjen för att stämman av innehållet.

Inga ändringar annat än visuellt. Bifogas på nytt protokollet.

Mathias kollar att det finns en länk från Svetsarätt till riktlinjen.

Vi funderar på om vi ska ta upp AKUT respektive ABC i riktlinjen.

5. Kort om nya föreskrifter

Följande föreskrifter är aktuella:

- AFS 2011:18 Hygieniska gränsvärden (Trädde i kraft 1 juli 2012)
- AFS 2011:19 Kemiska arbetsmiljörisker (Trädde i kraft 1 juli 2012)
- AFS 2011:20 Smältsvetsning och termisk skärning (ändr.föreskrift till AFS 1992:9)
- AFS 2012:02 Belastningsergonomi (Träder i kraft 1 december 2012)

Noterade att vi hade en dragning om HGV förra gången.

Claes rapporterade om Kemiska arbetsmiljörisker som har gjorts om. Har lett till att ett antal andra föreskrifter (branschföreskrifter) dragits in. Därmed inga större förändringar av kravnivån.

Allmänt i föreskriftsarbetet har man ett principbeslut på att minska ner på allmänna råd. För att ta hand om all denna bra kringinformation har man börjat skapa vägledningar för föreskrifterna, för denna se www.av.se/teman/Kemivagledning.

§6 Arbetstillstånd är upphävd eftersom den har flyttats till 2011:19 (§ 36).

§4 i 1992:9 är sedan tidigare flyttad till AFS 2009:2 Arbetsplatsens utformning.

Diskuterade vad som händer med övriga paragrafer i AFS 1992:9. Dessa gäller fortfarande och tills vidare. Det ligger inte i planeringen att förändra. Kanske tas upp 2014.

Rut Carlsson, Arbetsmiljöverket (Ergonom på avd. Regelarbete expertstöd), medverkade för att rapportera angående belastningsergonomi.

Presentationen bifogas. Ergonomiförbättringar ger ekonomiska fördelar också.

Föreskriften börjar gälla från första december 2012.

Nytt är en lite annan struktur. Orsaken till revision var att man med nya bygglagen var tvungna att ändra paragraferna angående byggherrar och samordningsansvar.

Riskbedömningsparagrafen, §4, är förtydligad och viktig. Man ska undersöka arbetsställningar, arbetsrörelser, manuell hantering, repetitivt arbete och synförhållanden. Man bedömer m.a.p. duration, frekvens och intensitet.

Checklistor finns på www.av.se för bedömningsmodeller AFS 2012:2 Belastningsergonomi.

6. Rapportering angående:

6.1 Arbetsmiljöverket (bl.a. EMF, Arbetsskadeutvecklingen för svetsare)

Janez Marinko medverkade för att rapportera om status för EMF-direktivet.

Det senaste är att inget har hänt. Rådet har skickat kommentarerna till parlamentet. Man kommer antagligen att ta direktivet oktober 2013 som planerat. Troligen inga ändringar från förslaget som rådet skickat till parlamentet. Man kommer att anlita en konsult/expertgrupp för att skriva en "Practical guide".

Tog upp frågan angående gravida och EMF. Man måste vara "försiktig". Samma insatsvärden gäller för gravida, men direktivet anger att man ska "lägga särskild vikt vid gravida och om man har implantat". "Är inte undersökt och försiktighetsprincipen gäller".

Det finns mätningar gjorda som indikerar att man får högre fält i kroppen med barn i magen. Om inte arbetsgivaren har andra arbetsuppgifter är alternativet havandeskapspenning.

Kommissionen ska inom 8 år göra en utvärdering om de långsiktiga effekterna av lågfrekventa EMF.

Man har sänkt insatsvärdena för vissa frekvensområden mellan 0-100 kHz. Om man hamnar över insatsvärdena. Man ska göra en uppskattning via datablad från tillverkaren så man kanske ligger under. Annars måste man göra beräkningar.

Prof. Yngve Hamnerius, Chalmers, har fått 932 000 EUR från EU för ett projekt med syfte att minska kostnaderna för små och medelstora företag (SME) vid införandet av det kommande EMF-direktivet (2004/40/EG). Projektet inriktar sig på svetsning och OFP.

Projektets titel: Analys av arbetstagare exponering för elektromagnetiska fält (EMF) från svetsning och oförstörande provning processer, riktlinjer för riskbedömning och utveckling av riskbedömning webbaserad applikation

Projekttid: 2 år (2012/10/01 till 2014/09/30)

Totala projektkostnaden: EUR 1 244 811 - EU-bidrag: EUR 932 000

Projekt mål finns på [Cordis](#), EUs informationstjänst för forskning och utveckling.

Börje Bengtsson, Arbetsmiljöverket (Analys och Statistikenheten) medverkade för att rapportera om arbetsskadeutvecklingen för svetsare.

Jouni och Bengt föredrog **bifogade** presentation. Noterar att olyckor utan frånvaro inte är med i statistiken. Statistiken täcker även de som angett svetsning som arbetsuppgift.

Fr.o.m. 2011 har indelningen ("klassificeringen") av yrkena för arbetsskador kodats om enligt ISCO-08.

Enligt SCB var det 20.000 svetsare i Sverige 2011.

Presenterade skadestatistik. Olyckor och sjukdomsfall har sjunkit kraftigt under 2000-talet men ökat något senaste året, kanske beroende på ökat antal svetsare.

De vanligaste orsakerna till skada är förlorad kontroll över handverktyg samt förlorad kontroll över maskin eller föremål.

De vanligaste skadorna är sår och ytliga skador, samt skelettskador/frakturer.

Vanligaste skadan bland svetsare är belastningsfaktorer, men som gått ner från 151 till 69 mellan 2005 och 2011.

Noterar att man i utbildning av svetsare bör beakta risken att förlora kontrollen över handverktyg

6.2 IIW Commission VIII

Commission VIII hade tre dagars möte under IIWs årsmöte i Denver i juli. Mathias rapporterade att han medverkat delvis. Han hade rapporterat om aktiviteter i Sverige, bl.a. Svetsarätt, ARMUS och ARTOP.

Noterade att man har ett liknande projekt som vi för optisk strålning i Tyskland.

Dag tre hölls en längre dragning om mangan av Dr Martin Cosgrove, Consultant Occupational Physician, TWI. Bl.a. underströk han den fundamentala skillnaden mellan Parkinsons sjukdom (PD) och Parkinssonism. Han menade att man använder fel verktyg. Problem att forskning fokuserat på Parkinsons sjukdom inte på det verkliga problemet. Han noterade att "No increast risk of PD in correlation with welding". Noterade hans personliga reflektion att "leagal battle got in the way of science"

6.3 Standardisering – AGS 449 Miljö, hälsa och säkerhet

Läget för aktuella standarder och förslag gicks igenom, enligt nedan.

Beteckning	Titel	Kommentar
EN ISO 10882-1:2011	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Provtagning av luftburna partiklar och gaser i svetsarens andningszon - Del 1: Provtagning av luftburna partiklar	Fastställd 2011-09-26
EN ISO 10882-2:2001	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Provtagning av luftburna partiklar och gaser i svetsarens andningszon - Del 2: Provtagning av gaser	Bekräftad 2010. Ska eventuellt revideras
EN ISO 15011-1:2009	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Del 1: Bestämning av emissionshastighet vid bågs svetsning och insamling av rök för analys	Fastställd 2009-10-26
EN ISO 15011-2:2009	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Del 2: Bestämning av gaser utom ozon	Fastställd 2009-10-26
EN ISO 15011-3:2009	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Del 3: Bestämning av ozonemission	Fastställd 2009-10-26
EN ISO 15011-4:2006	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser bildade vid bågs svetsning - Del 4: Rökdatablad	Fastställd 2006-03-27 Tillägg fast. 2008-12-22
EN ISO 15011-5:2011	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Part 5: Identifiering av termiska nedbrytningsprodukter bildade vid svetsning och skärning i produkter bestående helt eller delvis av organiska material	Fastställd 2011-09-23. Ersatt CEN ISO/TS 15011-5:2006
CEN ISO/TS 15011-6:2012	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Del 6: Procedur för kvantifiering av rök från motståndspunktsvetsning	Fastställd 2012-10-31
EN ISO 15012-1:2004	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Utrustning för infångning och avskiljning av svetsrök - Del 1: Provning av avskiljningsförmåga för svetsrök (ISO 15012-1:2004)	Fastställd 2006-09-21. Rev pågår. Ny titel. DIS avslutad 2011-09-07
EN ISO 15012-2:2008	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Provning och märkning av utrustningar för filtrering av luft - Del 2: Bestämning av minsta volumetriskt luftflöde (ISO 15012-2:2008)	Fastställd 2008-04-14
prEN ISO 15012-3	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Utrustning för infångning och avskiljning av svetsrök - Del 3: Bestämning av infångningsgrad för integrerade utsug	CD avslutad 2007-06-29 Nytt förslag, N 262. Uppdelning av del 3
prEN ISO 15012-4	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Utrustning för infångning och avskiljning av svetsrök - Del 4: Allmänna krav för utrusning för avskiljning av svetsrök	Nytt projekt N 265. Uppdelning av del 3. Preliminärt projekt
New work item ISO/TR	Health and safety in welding and allied processes – Vocabulary	Ersäts av del i ISO 25901

Beteckning	Titel	Kommentar
ISO/NP 17916	Safety of thermal cutting machines	Nytt proj. ISO/TC 44/SC 9 N 274. NP 2012-02-11

6.4 Svetskommissionen

Mathias rapporterade att Svetskommissionen har ny visuell identitet.

6.5 Parterna (Metall, Teknikföretagen ...)

Malin rapporterade om seminarium den 7 december om CE-märkning efter Maskindirektivet.

6.6 Institutioner (KTH, Stockholms Universitet, Högskolan väst ...)

Inget utöver punkt 3.3 ovan.

6.7 Institutet (KI, IVF, IVL ...)

Bengt S berättade om en studie om små partiklar (< 2,5 mm) och hälsoeffekter. Visar ökad risk för hjärtinfarkt för både kvinnor och män. Även ökad risk för män för annan eukemisk hjärtsjukdom.

Bengt C berättade att IVL har ett projekt för en webbplats om andningsskydd (andningsskydd.nu). Per Fjellström IVL mätte skyddsfaktor på andningsskydd ute i verkstäder. Resultaten visade att man inte skötte om andningsskydd och ofta används fel. Upplägget på sidan är lik Svetsarätt med filmklipp och utbildningsmaterial.

Gruppen är välkommen att logga in på <http://www.andningsskydd.nu/user> och lämna synpunkter på innehållet till Bengt C.
Användarnamn: guest / Password: guest

Bengt berättade att man också fått pengar från AFA för ett "lödprojekt".
Kunskapsuppbyggnad primärt om förekomsten av kolmonoxid.

6.8 International Agency for Research on Cancer (IARC)

Inget.

7. Informationsprojekt och medlemsfrågor

Gick kort igenom listan över informationsprojekt, **bifogas**.

Vägledning – Andningsskydd vid svetsning stryks eftersom det kommer en webbplats.

8. Övriga frågor

Inget.

9. Nästa möte

Nästa ordinarie möte bestämdes till 21 mars 2013 kl. 10.00 – ca 15.30 hos Arbetsmiljöverket, preliminärt Apollo Rum 802.

Vid protokollet

Mathias Lundin